

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	v upravnistvu prejemam:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5-50
na mesec 2—	na mesec 1-90

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne nedelje in praznike.

Inserat velja: petostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin, za dvakrat po 12 vin, za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 30—
pol leta 13—	za Ameriko in vse druge dežele:
četrt leta 6-50	celo leto K 35—
na mesec 2-30	

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravištvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Pred dalekosežnimi odločitvami.

Dunaj, 16. februarja.

Evropski položaj je stopil v novo kritično, morda za celo bodočnost odločilno fazo. Tik ob prepadu se je Evropa nahajala pred par dnevi in pot, po kateri hodijo še danes evropski vodilni politiki, žalibog se ni krenila na ravno varno polje.

Po najzanesljivejših informacijah lahko konstatiramo naslednja dejstva:

V konferenci veleposlanikov v petek je končala razprava o mejah bodoče Albanije s popolnim neuspehom. Avstrijski in ruski tožadveni predlog si diametralno nasprotujeta in veleposlanikom se navzlic dolgem pogajanju ni posrečilo zblizati nasprotujočih si nazorov niti v eni točki. Tako Rusija kakor Avstrija sta se pokazali popolnoma intransigentni in albanski vprašanje je moralo biti z dnevnega reda odstavljeno. S tem pa je grozil konec tudi konferenci sami in diplomatični krogi so z vso gotovostjo računali, da se diplomatična pogajanja velesil o balkanskem vprašanju sploh definitivno razbijejo. Posledice tega dejstva bi izzvale seveda neposredno nevarnost evropske vojske. Diplomati v Londonu so se že pečali z mislijo, kako najti primerno obliko za prerušene konferenco, ki bi vsaj na zunaj ne bila preveč kričeča.

Od včeraj je nastal mali preobrat. Sir Edmund Grey se je z vso silo lotil posredovanja in posrečilo se mu je doseči, da se veleposlaniki vzhodnih četrti še enkrat sestanejo. Angleški državniiki se med tem trudijo najti stvarno podlago, na kateri bi se mogli približati ruski in avstrijski nazori. Upanje, da se to še v zadnjem trenutku posreči, pa ni preveliko. Avstrijska in ruska diplomacija namreč ne izjavljata samo, da so nadaljnj vzajemne koncesije ključne, avstrijska vlada poudarja, da se vrhovec, da Avstrija pod nobenim pogojem ne pripusti nadaljnjega zavlačevanja, ona smatra, da četrtkovno konferenco kot zadnji poskus za dosego sporazuma.

Vse kaže, da bo ta teden padla odločitev, ozir. da stopi avstrijsko-

ruski spor v odločilen štadij, in s tem neposredno pred usodno vprašanje vojna ali mir.

Dogodki na Balkanu ta razvoj prav lahko nenadoma pospešijo. Pogajanja med Bolgarijo in Rumunijo se sicer še nadaljujejo, toda kako malo optimistično se presoja njih uspeh, je razvideti iz dejstva, da se zbira med Varno in Sumlo pod poveljstvom bivšega vojnega ministra generala Paprikova nova bolgarsko-srbska armada kot peta bolgarska armada. S Srbije odhajajo v Bolgarijo novi polki in Paprikovi vojski se že v najbližjih dneh pridruži cela druga srbska timoška divizija.

V dunajskih političnih krogih je zavladal splošni pesimizem, ki spravlja celo današnji skupni ministrski svet v neposredno zvezo z mednarodnim položajem.

Nikdo ne ve, kaj prinesejo najbližji dnevi.

Madžarska pravičnost.

Razprava o volilni reformi na Ogrskem je v popolnem teku. In zdaj se slišijo obupni klici onih, ki naj bodo vsled nove volilne reforme politično oškodovani. Ne gre samo za nemadžarske narodnosti. Madžarski magnati nimajo prav nobene ljubezni niti do svojega lastnega naroda in hočejo oropati za volilno pravico nemadžarske poljedelce in industrijske delavce. Z vso silo pa so se vrgli na Slovake in Rumunce ter si izmislili v to svrhu volilno tehniko, ki bi faktično pomenjala smrtni udarec splošni in enaki volilni pravici. Ogrsko naj se razdeli v tri ozemlja, kjer bivajo samo Madžari, naj bi veljala splošna volilna pravica. Toda kraji, kjer bivajo Slovaki in na drugi strani Rumunci, naj bi bili izpremenjeni po novem zakonu o volitvi poslancev v ogrski državni zbor v posebne province, v katerih bi veljalo izjemno volilno pravo. Govori se celo, da nameravajo madžarski šovinisti v teh krajih uvesti indirektno volilno pravo. „Slovenský Týždeník“ piše: „Naj bo, toda kako je to čudno, če nam madžarski šovinisti in patrioti trobijo v ušesa, da na Ogrskem ne morejo vladati razni redi, temveč da mora Ogrsko tvoriti enotno državo.“ Če zahtevaš na

podlagi veljavnega narodnostnega zakona slovaščino v uradovanju, takoj ti odgovore: to je nemogoče, vsaj mora biti na Ogrskem vse enotno, mi tvorimo enotno državo. Če te pa hočejo ti patrijoti okraštati za volilno pravico še bolj nego Madžari, tedaj pozabijo na »enotno« državo, tedaj naj vzame to enotnost vrag, samo da hosta slovaški in rumunski rojak oropana. — Kakor vidimo, bijejo obupen boj nemadžarski narodi na Ogrskem — toda popolnoma brez upa na zmago.

Vojna organizacija v Galiciji.

»Polnische Korrespondenz« je te dni poročala o vojni organizaciji po galizijskih mestih in vaseh, ki jih je organiziral javni komite Narodnega sveta in tajni odbor radikalnih strank, ter obenem pristavila, da nobena teh organizacij nima agresivnega namena. V Lvovu je pred kratkim izšla daljša razprava o teh vojni organizacijah v Galiciji z nadpisom »Uporno gibanje na Poljskem«. Koncem razprave je pečat tajnega odbora »Büro prasowe komisyi tymczasowej S. S. P.« (Tiskovna pisarna začasne komisije združenih poljskih strank.) V uvodu te razprave se navaja, da se Rusija bliža mednarodnemu konfliktu, v katerem bo vsled procesa razpadanja, ki se je polastil cele carske države, prav gotovo poražena. Na ta poraz Rusije polagajo Poljaki svoje nade. Imeli bodo dobiček od nje, če se tudi sami udeležijo boja in sicer ob strani države, ki nudi Poljakom možnost kulturnega razvoja. Taka država je Avstrija in antagonizem med Rusijo in Avstro-Ogrsko dovede prej ali slej do vojne. Misel, pripraviti se k vojni proti Rusiji ob strani Avstrije, je pognala globoke korenine v veliki večini poljskega naroda. Na ruskem Poljskem se širi s pomočjo tajnega tiska ali pa s spisi, utihotapljenimi iz Galicije, v Galiciji jo propagira več časopisov. Obenem s propagando poljske ustaje proti Rusiji so se pričele praktične vojaške priprave med diaki in delavci. Izdajanje poučnih spisov o vojaški izobrazbi in ustanovitev vojnih kurzov in vojne šole, iz katerih naj izidejo voji bodoče poljske armade. Politični dogodki na Balkanu so

mного pripomogli, da se je razširilo iredentistično gibanje na ruskem Poljskem. Možnost skorajšne avstrijsko-ruske vojne je združila vse poljske stranke, ki stoje na stališču neodvisnosti Poljske. Zastopniki teh strank iz Rusije in Galicije so izvolili »Začasno komisijo združenih neodvisnih strank«, ki vodi vsa dela, ki naj pripravljajo oboroženi boj med Poljaki in Rusijo. Komisija nabira v to svrhu tudi denarna sredstva. V razpravi se nadalje naglašja, da so se vodstvu tajnega odbora podredile vse poljske stranke v Galiciji razven konservativcev in narodnih demokratov, toda tudi te stranke so priznale kot nujno, da se pri narodnem svetu ustanovi komisija, ki bo skrbela za vojaško izobrazbo mladine.

Vojna na Balkanu.

Konferenca veleposlanikov.

Konferenca veleposlanikov se v soboto ni bavila več z vprašanjem določitve mej nove Albanije, marveč iznova s prošnjo Turčije za mir. Turčija je primorana prositi za mir, toda to pot se je obrnila na velesile, da one posredujejo, ker ve, da bi taka prošnja pri Balkanski zvezi nič ne zalegla. Toda tudi ono slovito zatrdilo velesil, da hočejo ohraniti mir, je popolnoma splavalo po vodi. Vsakemu je še znano, da so velesile zavlačevale tedne in tedne prekinjenje premirja in da so protestirale in se kazale ogorčene, ko se je vojna vendar zopet začela. Znano je tudi, da je konferenca veleposlanikov stala izpočetka na stališču, da se morajo vršiti mirovni pogajanja na podlagi kolektivne note velesil. Sedaj pa naenkrat niti to ni več jasno, da hočejo velesile vztrajati na svojem prvotnem stališču napram Turčiji.

V konferenco veleposlanikov že izpočetka, ko se je sestala, nismo mogli mnogo verjeti, sedaj pa se je izkazalo popolnoma nezmožno in nepotrebno, da skoraj počasneje, kakor če bi se vlade med seboj razgovorile. Tudi je dala ravno konferenca veleposlanikov opetovano povod, da je prišlo do hude napetosti med posameznimi velesilami, tedaj da se je situacija poslabšala, med tem ko je bila vendar sklicana ravno, da izravna nasprotstva. Do sedaj ta konferen-

ca še ni storila niti ene stvari, ki bi jo bilo vredno zabeležiti. Samo prerivanje, ubijanje, omahovanje in neodločnost karakterizira ta konglomerat.

Med tem pa se situacija prav nič ni izpremenila na boljše, da, v gotovem oziru se je celo poslabšala. Mislamo samo na ogromne stroške, ki jih zahteva sedanja negotovost. Milijarde narodnega premoženja so se izgubile in kar se je potratilo par mesecev, cela leta ne bodo prinesla nazaj.

Balkanska zveza gotovo ne bi bila iz lastnega nagiba čakala tako dolgo na obnovitev vojne. Podaljšano premirje jo je stalo sto in sto ti-soče. Turčija je finančno ruinirana. Vojska, ki jo je zbrala Rumunija, stoji že nad en mesec pripravljena in sedita na mozgu ljudskega blagostanja. Avstro-Ogrska je dala za priprave za vsak slučaj, kakor priznava vlada sama, nad 500 milijonov. Nemčija je pripravljena in se pripravlja nadalje. O Rusiji niti ne govorimo in tudi o Francoski in Angleški smo slišali, da ne gre več vse v normalnem tiru. K temu prihajajo še izgube, ki jih ni mogoče niti približno oceniti. Trgovina, obrt, vse ječi pod nejasnostjo položaja. To vse pa je zakrivila nezmožna konferenca veleposlanikov, ki so jo smatrali že izpočetka, ko se je sestala, za mrtvorojeno.

Konferenca bi bila morala rešiti alb. vprašanje, vprašanje Egejskega, otokov, mir, vprašanje, vprašanje Dardanel vsaj deloma in v principu, vprašanje Carigrada, Soluna, Odri-na, Skadra, Janine, vprašanje odpo-vedi mirovnih pogajanj, vprašanje vojne odškodnine in razdelitve kvot turškega državnega dolga, Bolgar-sko-Romunski spor in še nešteto drugih bolj malenkostnih vprašanj. Rešila pa ni niti enega vprašanja in sedaj niti intervencije velesil ne spravi več skupaj. Če je kdo še verjel, da so diplomati za kaj drugega na svetu, kakor da vsako stvar zmedejo, sedaj ima vendar jasne dokaze.

* * *

Položaj na bojišču.

Z bojišča ne prihaja dosti novih poročil. Ono malo poročil pa, ki so prišla med svet, kaže jasno, da trenutek ni več daleč, ko se bo bila odločilna bitka.

LISTEK.

Skrivnost hiše št. 47.

Roman.

Angleški spisal J. Storer Clouston.

(Dalje.)

»Na noben način,« je pritrdil Molyneux, »dober udarec po glavi — pa bo vse v redu.«

»Bodite usmiljeni,« je zaklical nesrečni James Buffington in se je vrgel na kolena. »Bodite usmiljeni, jaz sem edini sin svojih roditeljev.«

»Jaz si sicer ne morem misliti, da bi vas roditelji kaj pogrešali,« je rekla Eva, »a vendar vas hočem pustiti pri življenju. Toda pri-seči morate, da se ne umaknete s te-za mesta in da vsaj dvanaest ur ne daste nobenega glasu od sebe.«

»Prisegam!«

»Zaprta hova vrata od zunaj,« je nadaljevala Eva. »Če vas zasledijo pri poskusu pobegniti, vas hova brez usmiljenja ustrelila. Eden izmed naju bo vedno pod vratni na straži.«

Eva in Molyneux sta odšla in James Buffington je ostal sam v temnem podstrešju. In v tej temni težki uri je storil trdni sklep, da opusti, če ostane pri življenju, za vedno zasledovanje zločincev ter se posveti športnim poročilom.

Irvin Molyneux je šel naravnost po stopnicah v spodnje prostore hiše.

»Kam pa?« ga je vprašala Eva. »Kuharico grem spraviti na drugi svet,« je odgovoril. »Ta bi lahko čenčala in midva bi bila izgubljena; naj se raje preseli v nebesa.«

»Poslušajte me, gospod Molyneux,« je energično rekla Eva »in ne uganjajte norosti. Pojdiva v knjižnico.«

»A najprej je vendar treba narediti kuharico neškodljivo! Če bi ta čenčala, prideva midva na vešala.«

»A kuharica ne bo nič čenčala — saj ničesar ne ve,« se je razhudila Eva. »Kaj bi z njo čas tratala. Vzemite svoj klobuk in svoj površnik ter odidite.«

»Saj je res — to bi bilo morda še najpametneje. Ali greste z menoj?«

»Ne! Naju vendar ne smejo skupaj videti. Idite naprej, jaz vam sledim čez nekaj minut.«

»A vaša noga?«

»Ta je skoro dobra. Zdjaj pa prosim, idite takoj, gospod Molyneux!«

Prijel jo je za roko in je rekel s pogledom, ki je izražal njegovo polno zaupanje:

»Kar mi vi svetujete, vse rad storim. Mnogo let sem se v praktičnih tsvareh zanašal na svojo ubogo ženo. Ta nesrečni slučaj mi je pokazal, da sem kakor otrok, ki si ne zna ne svetovati, ne pomagati. Zdjaj res ne vem, kaj naj storim, če stopim iz te hiše.«

»Ah moj Bog,« je vzkliknila Eva, »saj bi vam rada kaj dobrega svetovala, a res ne vem: nič ... Le

to vem, da morava čim prej priti iz te hiše ... in da naju ne smejo skupaj videti.«

»A kam naj grem jaz?« je vprašal zbegani Molyneux.

»V Hammersmith pojdite iskat svojo soporo,« mu je svetovala Eva.

»Hvala,« je rekel hvaležno: »to je izvrstna misel, ljuba Eva — pravzaprav bi moral reči ljuba gospodična Wilson ...«

»Moje pravo ime je Marija Woolcombe,« ga je prekinila Eva. »Da, bila sem tako neumna in sem se sramovala, da sem morala iti služiti; zato sem šla pod tujim imenom k vam v službo.«

»Woolcombe?« je ponavljal Molyneux. »Spominjam se, da sem čital — ko sem bil še v Oxfordu na vseučilišču — zbirko pesmi ... da, pesnik se je imenoval Woolcombe ... ali mar Ellicombe?«

Molyneux se je obrnil in začel iskati med svojimi knjigami.

»Pustite to, gospod Molyneux,« je prosilo dekle, »zadnji čas je, da greste od tod — prav zadnji čas.«

»A — da, saj je res ... ljuba gospodična Ellicombe ali morda Woolcombe?«

»Saj je vendar vse eno, gospod Molyneux ...«

»Človek mora biti natančen, ljuba gospodična Elli ...«

Sedel je ves prepaden na bližnji stol in unrl glavo ob roko.

»Saj nisem zmožen, da bi stopil med svet,« je zaklical obupano. »V

glavi se mi meša — še tega ne vem, kaj govorim ... brez žene ne morem živeti, brez žene sem velik ...«

Tedaj so se naenkrat vrata odprla in kuharica je javila:

»Lord Francis Phillimore!«

XXXVII.

Visoki lepi mož, ki je zdaj vstopil, se je Molyneuxu zdel jako znan, toda ni se spomnil, kje ga je že videl, zlasti ker mu je bilo ime neznano.

»Gospod Chapel ...« je dejal mladi mož.

»Da ... meni se zdi, da sem to jaz,« je rekel prestrašeni pisatelj in je s pogledi iskal Evo — ki pa je bila že izginila.

Tujca je ta odgovor pač nekoliko presenetil, vendar je prijazno rekel:

»Vi se me pač ne spominjate več, gospod Chapel?«

Molyneux je vzel svoje naočnike in jih nataknil, a ko je spoznal tujca, so mu naočniki padli zopet z nosa, tako se je ustrašil.

»Upam, da mi ne boste zamerili, da sem se vam zadnjič predstavil z imenom Francis — storil sem to na izrecno željo svojega strica, lorda Carrawaya.«

»Velika čast,« je mrmral nesrečni Molyneux komaj slišno.

»Odkar so Molyneuxa na ladji »Roumeliji« prišli, je seveda uničeno moje upanje, da dobim tega lopo-va v svoje pesti. Jutri odpotujem, a pred odhodom bi si rad še enkrat ogledal to hišo.«

Vzdih olajšanja se je izvil iz ozkih prsi Irvina Molyneuxa.

»Rešen sem,« si je rekel na tihem, »rešen sem.«

»Ker to hišo natančno poznate, gospod Chapel,« je dejal lord Francis, »boste morda vedeli, v kateri sobi je ona stanovala ...«

»V sobi stanovala?« je ponavljal Molyneux. »Katera — ona?«

»Gospa Molyneux,« je tiho odgovoril mladi mož in glas se mu je tresel.

Molyneux je bil tako neizmerno presenečen, da je šele čez nekaj trenutkov prišel do sape.

»Kaj ste jo poznali?« je vprašal naposled.

Lord Francis ga je pogledal z žalostnim pogledom.

»Že enkrat sem vam nekaj zapisal, gospod Chapel,« je rekel lord Francis, »ker mi je srce reklo, da me ne boste izdali. Torej — jaz sem ljubil gospo Molyneux ...«

»Kaj ste ...?«

»In ona je ljubila mene.«

Kar je doživel Molyneux v zadnjih dnevih: da bo iz voska v naravni velikosti narejen in razstavljen v galeriji znamenitih zločincev, da je Marija Woolcombe nenadoma izginila, da zna priti na vešala ali vsaj za mnogo let v ječo, vse to so se mu zdele malenkosti v primeri s tem, kar je zdaj slišal.

»Povejte jasno, kaj mislite,« je izhruhlil z veliko težavo.

(Konec prihodnjic.)

Turčija sama priznava, da je bila na polotoku Kerzonezu turška vojska tepena. Bolgari so zasedli Bulair in vse utrube okrog Bulaira. Prav naivno pa se glasi potem poročilo iz Carigrada, da se Bolgarom ni posrečilo vzeti mesta Galipoli samega.

Bolgari pri Cataldži se umikajo že od začetka februarja, tako vsaj trobijo turška poročila dan na dan v svet. Umikajo se in umikajo in umaknili so se za kakih 6 km. To je velikanski rezultat tega strašnega umikanja. Treba je žive fantazije, če hoče kdo napraviti iz tega dejstva zmage.

Pri Odrinu se situacija tudi ni mnogo izpremenila. Do sedaj tuji v Odrinu še niso dobili odkazanega nevtralnega dela mesta, vendar pa je sofijska vlada v principu pritrdila prošnji velesil, da naj se ustvarijo nevtralni deli mesta. Vlada išče sporazumno z generalnim štabom praktična sredstva za zaščito tujcev, ne da bi bile s tem izpodvezane operacije oblegovalne armade.

O bojih na polotoku Kerzonezu in za Bulair poroča »Daily Chronicle«: Zavezniki so Bulair zavzeli v torek. Baje so turške vojne ladje pomotoma obstreljevale turško vojsko, ki so jih Bolgari zvalili malo višje na sever. Bolgarom so zlasti mnogo pomagale tudi grške vojne ladje v Saroskem zalivu.

»Excelsior« poroča o bojih pri Bulairu, da so bili strahovito krvavi. Tudi pri Sarkeju se je odigrala strašna drama. Enver beg je dospel v soboto s petimi transportnimi ladjami pred Sarkejem. Dvatisoč mož turškega vojaštva je že bilo izkrcanih, ko so jih Bolgari nenadoma napadli in popolnoma pobili. Le s težavo se je rešil Enver beg z ostanki svoje vojske na dalje.

Tudi Grki se sedaj udeležujejo bojev za Kerzonez. Izkrcali so 13.000 mož na maloazijski obali in hočejo napasti Dardanele z maloazijske strani.

Stajersko.

Iz Trbovelj nam poročajo: Legar je izbruhnil pred dobim tednom in imamo sedaj jako nevarnih slučajev okoli sto, skoraj samih odraslih rudarjev. »Rdeči križ« je na poziv in na stroške občine postavil dve baraki, to so poljski lazareti, katere že postavljajo kakih pet dni, ker nimajo vseh potrebnih reči in morajo delo pri barakah izpopolnjevati naši domači obrtniki. Barake postavljajo noč in dan. Kakor večaki-zdravniki konstatirajo, je vzrok bolezni nesnažnost v rovin in doma po stanovanjih, slaba voda in sploh slabo življenje: torej žalostne socialne razmere. »Rdeči križ« je poslal semkaj tudi sedem usmiljenk, ki strežejo tem revežem. Bolniki trpe grozno in dosedaj so umrli že štirje. Nek strokovnjak-zdravnik, ki je špecialist v tej bolezni, trdi, da je ta bolezen prenešana iz Nemčije (Westfalen) iz Ruhrgebieta, od koder se preseli vsako leto več rudarjev semkaj in se zopet nasprotno izselijo tja. Mi smo že večkrat v »Slov. Narodu« osvetlili te žalostne in nemarne razmere pri rudniških delavskih stanovanjih, a dr. Keppa, okrogli zdravnik v Celju, se ne meni za vso svinjarijo popolnoma nič. Zato pa dobi od oblasti in države zaslužne križce. Tega bi se moralo v prvi vrsti prijeti kot odgovornega činitelja za vso sanitarno mizerijo v Trbovljah. Po oštarijah prodaja svojo sitnost, kar je seveda tudi prav, a rudniku se menda boji zametiti zato pusti ves Avgijev hlev neizkidan. Največ v tej zadevi je storila občina, ker je storila vse in še stori, kar more. Gosp. župan Vodusek in njegova desna roka, gosp. podžupan Ivan Kramar, sta res vse pohvale vredna moža, ki se zavedata v polni meri svojih dolžnosti. Tudi gosp. obč. zdravnik, gosp. dr. Jamar, dela noč in dan, a on bi rabil še ene moči, da bi zinogel svoje velikansko odgovorno službo. Prav je tudi, da je dal gospod okrajni glavar baron Müller zapreti ob svojem osebnem obisku v Trbovljah vse vinočote čez ulico. Tukaj se je točilo bogve kaj, samo zdrava pijača ne, vrhutega še v umazanih špehunkah iz umazanih steklenic, na katerih se je držalo vse polno okužljivih bacilov. Koliko so se že naši gostilničarji, ki so veliki davkoplačevalci in nič ne zaslužijo, trudili, da bi se odpravilo to gorje v Trbovljah, ki ljudi navaja samo k pijančevanju — posebno predsednik gostilničarske zadrage gosp. Franc Dolničar je storil tisoč korakov zoper te zaplotne vinočote — a ves trud je bil zaman. Sanitarna oblast in njeni faktorji niso tega videli. Sedaj, ko je že vse prepozno, so se naši oblastniki zdramili in hoče jo popraviti v enem dnevu, kar so poprej leta in leta zane-marjali.

Iz Središča. Ciril-Metodova podružnica je priredila v nedeljo, dne 16. februarja zvečer v središki narodni šoli javno predavanje o »deželi in ljudeh v Srbiji in Bolgariji«. Preda-

vanje so pojasnjevale lepe skioptične slike.

Iz ormoškega okraja. Zaveden Slovenec nam piše: Čudno je, da se je pri ormoški sodnji naenkrat izgubila dvojezična štampiljka. Ali pa jo je dal naš renegatski okrajni sodnik dr. Pupacher, popraviti? Pri ormoškem okrajnem sodišču se sploh v novem času opažajo pomembnevalne nagajenja. Tepta se brezobzirno jezikovne pravice 99% prebivalstva slovenskega ormoškega sodniškega okraja. O tej stvari bomo še obširneje spregovorili.

Iz Ormoža. Narodna čitalnica je priredila v soboto dne 15. februarja v svojih društvenih prostorih jako močno obiskovano predavanje o »deželi in ljudeh v Srbiji in Bolgariji«. Predavanje so spremljale krasice klorirane skioptične slike.

Iz Maribora. Dne 15. februarja je bil proglašen na Karlo-Ferdinandovi češki univerzi v Pragi doktorjem vsega zdravilstva med. univ. cand. Brunon Weixl, član akademičnega društva »Adrije«. Častitamo!

Iz Maribora. Vadniški učitelj na tukajšnjem učiteljskem, Josip Schmoranzler je imenovan za pravega vadniškega učitelja.

Slovensko gledališče v Ptujju priredi v nedeljo 23. t. m. v Narodnem domu drugi popoldanski predstav ob znižanih cenah. Igrali bodo burko v 5. dejanjih »Njen korporal«. Pri predstavi bo sodeloval tamburaški zbor, začetek je točno ob pol 4. popoldne.

Akad. tehn. društvo »Triglav« v Gradcu. 3. redni občni zbor akad. tehn. društva »Triglav« v Gradcu za zimski tečaj se vrši dne 22. februarja t. l. ob 8. zvečer v prostorih gostilne Glantzler z običajnim spredom. Slovanski gostje dobrodošli!

Koroško.

Protislovenske demonstracije v Celovcu. Slovensko prebivalstvo Koroške, posebno prizadeti udeleženci one veselice v hotelu Trabesinger pozivljajo oblasti, da ne puste teh protipostavnih in nesramnih napadov nemške fakaže ad acta, marveč da vpeljejo postavno preiskavo in povzročitelje in demonstrante brez izjeme, kot se to zgodi povsod, izroče sodni oblasti.

Preziranje Slovencev na Koroškem. V skoro popolno slovenski občini na Glinjah v Rožu je bilo razpisano mesto nadučitelja. Z vso pravico so se potegovali slovenski davkoplačevalci in slovenski starši, da se imenuje za slovenske otroke tudi nadučitelj Slovenec. Toda kot ponavadi so oblasti Slovencev mačeha in to se je pokazalo tudi v tem slučaju. Nemške oblasti se niso brigale za pravične zahteve Slovencev, marveč so imenovala za nadučitelja po nasvetu nemškega Volksrata zarizenega nemškutarja Wrulicha, ki ima seveda nalogo zatirati narodnostni čut pri slovenskih otrocih in povečevati le nemško kulturo (?). Slovensko prebivalstvo je vsled tega silno razburjeno in se ho tozadevno še oglasilo na merodajnem mestu.

Narodna čitalnica v Celovcu si je na obnem zboru dne 8. svečana t. l. izvolila sledeči odbor: Predsednik Jože Stuhenc; podpredsednik: dr. Valentin Rožič; tajnik: Ivan Weber; blaginjak in gospodar: Iv. Kappus pl. Pichelstain; odbornika: dr. Josip Wiser in dr. Boštjan Schaubach; namestnika: dr. Fran Petek in dr. Rok Jensenko. — Upamo, da bode novi odbor deloval v narodnem smislu naprej ter ukrenil vse potrebno, da se člani narodne čitalnice zadovolji. — Letos se bode otvorila tudi knjižnica narodne čitalnice in je upati, da bode dobila mnogo prijateljev. Nameravajo se prirediti predstave in veselice v večjih obsegih, na kar že sedaj opozarjamo slovensko občinstvo. Vsako sredo zvečer prireja narodna čitalnica v Celovcu družabne večere, na kar opozarjamo posebno tujce, ki pridejo v Celovec. V hotelu Trabesinger na Velikovski cesti, kjer se nahaja Narodna čitalnica, dobite vsak večer, posebno pa ob sredah prijetno slovensko družbo, kjer se lahko prav po domače zabavate. Prosimo torej vse Slovence in Slovenke, ki imajo v Celovcu kaj opraviti, da zahajajo in posečajo našo družbo ter s tem podpirajo Narodno čitalnico v njenem težkem boju.

Mestno gospodarstvo v Trbižu so nemški gospodarji, ki so vedno tako vneti za preganjanje Slovencev in ki porabijo vsako najmanjšo priliko za škovanje proti Slovincem tako zavozili, da se bliža nevarna kriza. Občina ima po zaslugi teh odličnih gospodarjev, katerim je načeloval svoječasno najhujši hujskač ex župan Dreyhorst nič manj kot 250.000 kron dolga, za kateri dolg ne more najti pokritja. Dobro bi bilo, da bi se ti nemški gospodje malo bolj pobrigali zase in pustili v miru mirne in poštene Slovence.

Proti izseljevanju. Koroški deželni odbor se je pečal v zadnji seji tudi z izseljevalnim vprašanjem. Konstatiralo se je, da se je začelo na Koroškem, posebno med poljedelci izseljevanje nevarno množiti. To izseljevanje povzročajo največ brezvestni agenti raznih izseljevalnih družb, ki skušajo zvaliti kolikor mogoče več delavcev v južno Ameriko. V očigled temu opozarja deželni odbor vse občine, da strogo pazijo na to škodljivo delovanje izseliških agentov in vsako nerednost takoj javijo sodni oblasti.

K protestantizmu sta pristopila v Celovcu trgovski pomočnik Franc Jazbec in zasebnica Berta Dörner.

Porotno zasedanje se odprlo pred celovskim deželnim sodiščem v ponedeljek dne 3. marca.

Zaradi ponarejanja 20 vinskih novcev so aretirali v Borovljah 17-letnega krojaškega pomočnika Ivana Suhajlo iz borovelske okolice.

Požigalec. V Sentvidu so aretirali hlapca Karla Koglerja, ker je na sumu, da je zažgal posestnice Ani Rablovi gospodarsko poslopje in ji povzročil s tem čez 19.000 kron škodo.

Primorsko.

Kolesarsko društvo »Danica« v Gorici je imelo preteklo nedeljo svoj V. redni letni občni zbor, kateri se je vršil ob veliki udeležbi. V odbor so bili enoglasno izvoljeni sledeči gg.: Franc Batel, predsednik; Vinko Valič, podpredsednik; Izidor Nanut, tajnik; Ivan Simonetti, namestnik; Al. Schivitz, blaginjak; Karel Kulot, namestnik; Alojzij Slamič, rednik; Jančko Zvant, namestnik; razsodišče: Andrej Fajt, Gašpar Hvalič, Jožef Delpin, Ivan Krek, Jožef Rebek in Anton Tronkar. Pregledovalca računov: Anton Černigoj ml. in Aleksander Filipoj. Po obnem zboru v spomin petletnice je fotografiral gospod Weiss društvo, ter pri dobri kapljici v gostilni gosp. Kreka na Tržaški ulici se je nabralo za družbo sv. Cirila in Metoda 5 K 60 vin., kateri znesek se je vrglo v nabiralnik. Iz poročil na obnem zboru je bilo razvidno, da društvo napreduje. Imetja in denarja v gotovini ima v vrednosti čez 600 K. Spomladi priredi društvo za obstanek petletnice veselico v večjem obsegu, združeno z dirko.

Kolesarsko društvo »Danica« v Gorici opozarja vse one gg. člane, ki še nimajo podpisanih legitimacij za prosti prehod čez italijansko mejo, da naj blagovole podpisati pri predsedniku društva.

Promovirala je v soboto na dunajskem vseučilišču za dr. filozofije gđ. Frida Frenner, hčerka policijskega nadsvetnika Karla Frennerja v Trstu.

Električna železnica Lovrana-Učka gora. Železniško ministrstvo je dovolilo občinskemu predstojništvu v Lovrani, da sme izvrševati eno leto tehnična pripravila dela za ozkotirno električno železnico Lovrana-Učka gora.

Bosanski izseljenci. Parnik »Euterna« je pripeljal zopet 235 bosanskih Mohamedancev iz Soluna v Trst, odkoder jih pošlje avstrijska vlada na odkazana jim posestva v Bosno.

Zadnja inšpekcija avstrijskega mornariškega poveljnika grofa Montecuccolija. Iz Pulja poročajo, da bo izvršil avstrijski mornariški poveljnik grof Montecuccoli v kanalu Fazana na svoji jahti »Lacroma« v nedeljo zadnjo inšpekcijo po morse ske siie avstrijske. S to inšpekcijo se bo grof Montecuccoli tudi poslovil od avstrijske mornarice. Obnem z Montecuccolijem se bo poslovil in šel v pokoj tudi podadmiral pl. Ripner, poveljnik vojnega pristanišča v Pulju.

Puljska afera pred sodiščem. — Zanimive izmedbe prič. Okrajni šumar Graiač je izpovedal, da so se vršile v občinskih gozdovih pri prodaji drv strašne nerednosti. On je napravil več tozadevnih ovadb, toda vse ovadbe so izginile. — Posebno zanimivi so računi hotelov in preročišč. Skoro vsi računi za vojaško nastanitev so potvorjeni. Pri enem računu, ki je znašal prvotno 10 kron, so ponaredili ti laški občinski goljufi iz 10 kron kar 1000 kron in si prisvojili s tem 990 kron. Pri pregledovanju računov glede dijet so našli, da so si razni delegati iz predmestij zaračunavali velikanske dije, bili pa niso nikjer drugje, kot v mestnih kavarnah. Priči Ivanu Candotu so pokazali potrdilo za 750 kron, kateri znesek je baje prejel za kupovanje glasov pri volitvah. Candotu je pod prisego izjavil, da tega zneska ni prejel in da je njegov podpis na potrdilu ponarejen. Policijski agent inšpektor Karlin je izpovedal, da je vložil tekom svojega službovanja in sicer od 1. 1908 (takrat je bila podpravljen puljska nolicija, več ovadb proti raznim občinskim uradnikom, dandanjim obtoženi, vendar ni bilo umljivo, da bi se dr. Šusteršič sam zanaševal na

privatne potrebe, toda župan je vse tozadevne ovadbe uničil. Karlin je tudi potrdil, da je rabil Filinich za zgradbo svoje vile občinski material, za katerega ni plačal niti 1 vinar. — Obtoženci so postali v zadnjih obravnava vseh tako obtežljivih izpovedanj prič silno potrti in si ne upajo skoraj ničesar ugovarjati. — O bivšem županu dr. Varetonu, proti kateremu je uvedlo državno pravdnišvo kazensko preiskavo, se je razširila vest, da je mož obolet in da se nahaja sedaj v nekem sanatoriju v Trstu. Ta vest pa ni resnična. Mož je sicer res obolet za neko čudno boleznijo, ki ji pravimo po domače strah, toda ni šel v Trst, marveč bolj daleč v Bologno v Italiji, kjer je milejšje podnebje.

Prepovedano laško društvo. Okrajno glavarstvo v Piranu je prepovedalo prof. Dominiku Vatti, ki je nastopal kot zastopnik laškega društva kolesarjev »Touring club italiano« in si nadel ime konzul tega društva in imel na svoji hiši tudi primeren napis, vsako delovanje za to društvo. Ob enem je okrajno glavarstvo tudi odstranilo napis na njegovi hiši.

Zanikrnost pri dostavljanju poštnih pošiljatev našim obmejnim vojakom. Iz vojaških krogov je došlo v Kotor nebroj pritožb, da so nekatere pošte pri dostavljanju poštnih pošiljatev našim obmejnim vojakom silno zanikrne. Pripetilo se je že večkrat, da je dobil vojak ob meji poštno pošiljatev, ki je vsebovala jedila, tako pozno, da so bila jedila že popolnoma pokvarjena in neuporabna.

Ponesrečeni parnik »Göddö« se kakor poročalo iz Reke še ni potopil in še vedno tiči na skali. Rešilna dela so sedaj vsled silne burie onemogočena. Ko bo nastopilo bolj mirno vreme, bodo poskusili rešiti parnik z vsemi možnimi sredstvi.

Stavka v tovarni za torpede na Reki. Stavkujoči delavci še vedno vztrajajo pri svoji zahtevi, da mora družba odsloviti inž. Dürksa. Vodstvo tovarne je izjavilo delavcem, da nima dovolj tehničnih vzrokov za odslovitve omenjenega inženirja. Delavci so sprejeli to izjavo z velikim ogorčenjem. Sklicali so shod, na katerem so sklenili pojasniti svoje stališče napram vodstvu in napram inženirju Dürksu. Kolikor je znano, bodo vztrajali delavci z vso odločnostjo pri svoji zahtevi, ker smatrajo za dovolj tehten vzrok že samo dejstvo, da je on edini povzročil stavko.

Dnevne vesti.

Političen umor. Strašni umor, čigar žrtev je postal socialnodemokratski poslanec Schuhmaier, je postal velikanska nevarnost za avstrijski klerikalizem. Voditelji klerikalizma čutijo, da prileti krogla, s katero je bil zadet Schuhmaier, nanje v drugi obliki nazaj in zato so hiteli odvračati od sebe vsako sokrivdo na tem umoru, in ker vse laži niso pomagale, so končno morila proglasili za — umobolnoga. Pa vse to nič ne pomaga. Ves svet vidi in čuti, da je Kunschak umoril političnega nasprotnika edino iz tistega bestialnega terorizma, s katerim skuša klerikalizem vs. ugonobiti, kar se mu ne vda. Mi ne pojdemo tako daleč, kakor »Lidové Noviny«, ki pravijo povodom tega umora, da je klerikalizem umoril Schuhmaierja, češ: »Klerikalizem ni samo politična stranka, klerikalizem je nasprotje napredka in civilizacije, klerikalizem je negacija vsega dobrega in poštenega na svetu, klerikalizem je tema in zlo. Če je mogoče v imenu vere lagati, zapeljevati in nasiljevati, če je mogoče pod sveto firmo goljufati in ropati, potem je mogoče v imenu krščanskega socializma tudi moriti. To je klerikalizem od nekdaj znal in zato je njegova zgodovina pisana s krvjo. Če se vrača k taktiki terorja, ki so jo opustili najskrajnejši revolucionarji živili, je to povratek k starim sredstvom...« Ne bomo šli tako daleč, ali, da je umor poslanca Schuhmaierja dejanje, storjeno popolnoma v duhu sodobnega klerikalizma, da se popolnoma vjema s terorizmom, s katerim se klerikalizem vzdržuje na površju, to stoji. Terorizem v najhujši obliki, to je glavno sredstvo klerikalizma, duševni, cerkveni, gospodarski in politični terorizem. S terorizmom lakote so klerikalci na primer na Kranjskem ugnali mnogo učiteljstva, z bojkotiranjem mnogo slabotnih eksistenc. A šli so tudi še dalje, krenili so tudi že na pota, po katerih je Kunschak prišel do tega, da je umoril Schuhmaierja. Začelo se je to že pred dvajsetimi leti. Prvi tak slučaj je bil tam pri Starem trgu poleg Loža. Tam je imel dr. Ferjančič shod, katoliški duhovnik pa je nahajskal kmete, da so s koli in poleni napadli mirne zborovalce. In Goče na Vipavskem, kjer je tolpa nahajskana od mašnika, poskušala ubiti celo rodbino. In še drugi takli slučaj so se zgodili. Pa kaj čuda, saj je dr. Šusteršič sam zanaševal na

si učitelji numerirajo kosti, da jih bodo zbrali, kadar jim jih klerikalci polomijo. Vse je pa prekosil dr. Krek, ki je javno oznanjeval, da pripelje v Ljubljano kmete, ki bodo liberalce pobili, da liberalca ni mogoče nikdar dovolj zaničevati, da naj kmetje liberalce v grapo pomečejo in s kamni ubijejo. Ali ta dunajski krščansko-socialni Kunschak ni ravnal popolnoma v duhu tistega klerikalizma, ki ga oznanja pri nas z vso brutalnostjo podivljanega fanatika dr. Krek in ki ga praktično udeležuje vsa klerikalna stranka? Kar delajo vsi ti Kreki in klerikalno časopisje vzgaja tudi pri nas prave Kunschake!

Od jeze se bodo klerikalci še razleteli zaradi goljufije, ki jo je storil Polajenko v »Zadružni zvezi«. Tistih 40.000 K, ki jih je Polajenko odnesel, bi klerikalci že še utrpeli, saj so ljudje še zelo omejeni in se dajo izkoriščati, da je kar veselje, tako hudo je, da je stvar prišla na dan. Vse klerikalne zadruge so namreč včlanjene v »Zadružni zvezi« in se seveda z začudenjem vprašujejo, kakšen red mora vladati v tem zavodu, kateremu zaupajo svoj denar, da je mogoča taka goljufija. To je, kar jezi klerikalce in sicer tako so se v soboto izbljuvali na način, da se človeku želodec obrača. Najprej so pogreli konkurze in izgube, ki so žalibog zadele nekatere zadruge, ki so jim naprednjaki stali na čelu. Naposled so pa vse te zavode spravile v konkurz ali v izgubo samo nesrečne špekulacije, ki se jih sicer ne da opravičiti, ki pa so vendar samo nesreče, kakršne se lahko vsakemu primerijo. In če bi ti zavodi imeli v kritičnem trenutku kako deželno garancijo na strani, bi si bili vsi tako pomagali, kakor si je »Ljudska posojilnica« pomagala z deželno garancijo. Vsekakor se pa niso pri nobenem teh zavodov zgodile take stvari, kakor so se že pri klerikalnih; prosti Droid je ogoljufal svetovavalsko katoliško posojilnico za par milijonov; katoliška prelata Kayser in Weiss sta klerikalno zadružno zvezo v Celovcu okradla in ogoljufala za več milijonov in celovški škof je bil pri tem početju tako udeležen, da se mu je hiro začelo mešati in so ga poslali v penzijo, le da ga ni bilo treba zapreti. Ko bi hoteli omenjati še male goljufe, duhovske in posvetne, ki so svoje umetnosti že prakticirali po klerikalnih zavodih in tudi že pri »Zadružni zvezi«, bi nam še prostora zmanjkalo. Kake malenkosti so nesreče, ki so se zgodile pri zavodih, za katere bi klerikalci radi celo narodno - napredno stranko naredili odgovorno, v primeri z milijonskimi goljufijami, ki so jih storili visoki cerkveni dostojanstveniki. In kakšna revica je v primeri s temi prelati ta Polajenko, ki je nered v »Zadružni zvezi« porabil, da se je polastil 40.000 K. Humoristično pa je, kako se klerikalci trudijo, da bi se tega ptiča otresli. Fant je iz klerikalne rodovine; oče nosi nebo pri škofovi procesiji in je klerikalen agitator, mati je terciarka, sestra Marijina devica, klerikalci so mu preskrbeli službo, ker so ga poznali in poznali celo familio — zdaj pa naenkrat pravijo, da ni bil klerikalec. Ne samo, da zatajujejo Polajnko — še liberalcem bi ga radi obesili. »Slovenec« pravi, da je bil Polajenko kot pisar dr. Krautur v Logatcu skolskoz liberalalec. V resnici pa defraudant Polajenko ni bil nikoli pisar pri dr. Krautu. »Slovenec« je prav po klerikalno nomenoma zamenjal dve različni osebi. Tisti Polajenko, ki je služboval pri okrajnem sodniku svetniku dr. Krautu je druga oseba. Defraudant Polajenko je služboval v Logatcu pri neki trvdki in ta Polajenko se je ženi v klerikalnih hišah, kjer so ga kot klerikalca tako prijazno sprejeli, da jih je celo napumpal in ogoljufal. In kot klerikalec je Polajenko prišel tudi k »Zadružni zvezi« in si sam »pomagal«, kakor so ga naučili svetli zgledi prosta Droida in prelato Kayserja, Weiss itd.

Kamen se jim je odvalil od srca. Upravno sodišče si je pridobilo posebno hvaležnost naših klerikalcev. Odbilo je namreč pritožbo, ki je vložil gosp. dr. Kokalj proti sklepu deželnega odbora, s katerim je prevzela dežela kranjska garancijo za hranilne vloge pri »Ljudski posojilnici«. Ta pritožba je morala delati klerikalcem velikanske skrbi, zakaj iz njihovega trobila je videti, da se jim je odvalil težak kamen od srca. Značilno je, da se upravno sodišče sploh ni lotilo meritornega razpravljanja o pritožbi, nego jo je odbilo, češ, da pritožba sploh ni dopustna, ker se grajano poročstvo ne dotika neposredno pritožiteljevih pravic in ne posega v njegovo zasebnopravno območje. Če davkoplačevalec ni opravičen se pritožiti zoper sklep deželnega odbora, vsled katerega ga zna zadeti kakobreme, to je vprašanje, s katerim zdaj ne bomo bavili, pač pa bor priobčili pritožbo gosp. dr. Koka, da spozna javnost nasprotno stališče. Kako silno mnogo je bilo klerikal na tem ležeče da jim upravno »

še ugotovi, se spozna iz tega, da so šli volat in polzvedovat, kaka je razsodba; še predno je bila pritožitelju dostavljena. Gosp. dr. Kokalj je namreč dobil razsodbo upravnega sodišča v soboto ob štirih popoldne direktno z Dunaja — ob uri torei, ko je bila vsebina razsodbe že tiskana v »Slovenca«. Izvedeti za razsodbo že prej, pač ni bilo težko, a da so se klerikalci za stvar tako silno zanimali, da niso čakali na dostavitev razsodbe, nego šli prej prositi in vprašati, kako je upravno sodišče odločilo, to vsekako kaže, da jih je pritožba spravila v hude zadrege in skrbi in da se jim je odvalil velik kamen od srca, ko so izvedeli, da je upravno sodišče pritožbo odbilo.

— **Promocija.** V soboto, dne 15. februarja je bil na češkem vseučilišču v Pragi promoviran za doktorja zdravilstva gosp. B. Weixl. Čestitamo!

— **Iz državno železniške službe.** Prestavljeni so: Adjunkt Franc Jebračin iz Podnarta kot postajenščak v Kanai, asistent Marius Adrario iz Podbrda na Jesenice, adjunkt Josip Božič iz Jesenice v Podnart, urad. aspirant Vlad. plem. Kapus iz Lesca v Trst in urad. aspirant Ivan Wlascics iz Kranja v Pulj.

— **Koncert za srednješolsko mladino.** V četrtek popoldne ob 5. prireditelja v »Mestnem domu« gg. prof. dr. Pavel Kozina in pianist Anton Trošt koncert, ki je namenjen predvsem mladini. Vstopnice za dijake se dobe na vseh zavodih. Ker se je pred dvema letoma udeležilo takega koncerta tudi precej drugega občinstva, je nekaj sedežev po 1 K rezerviranih in se dobe pri knjigotrgu gosp. Schwentnerju. Program objavimo.

— **Arhitekt Friderik Schmidinger,** ki je v tekmi za regulacijo severnega dela Ljubljane med mnogimi znamenitimi arhitekti dobil drugo nagrado, je naš rojak in sin notarja gospoda dr. Karla Schmidingerja. — Gimnazijo je dovršil v Ljubljani in je nato na filozofski fakulteti v Monakovem študiral zgodovino umetnosti. Potem pa je prestopil k tehniški stroki in je absolvirati tehniko v Monakovem in na Dunaju, kjer je tudi pridobil diplomu inženirja. Nato je dalj časa praktical pri arhitektu prof. Berpsechu v Monakovem, ki se v Nemčiji trudi, udomačiti sistem angleških vrtnatih mest. Ta sistem, ki je danes tako s stališča lepote, kakor udobnosti in higijene priznana najboljši, je skušal arhitekt Schmidinger, v kolikor se pač dopušča oziri na ostalo mesto, uveljaviti tudi v načrtu za regulacijo severnega dela Ljubljane. A tudi pri drugih velikih stavbah se je odlikoval arhitekt Schmidinger. Tako je vodil gradbo hotela »Imperial« v Karlovi varih, ki je eden največjih in najmodernejših hotelov naše monarhije. Želeli bi bilo, da se da nadebudnemu umetniku - rojaku, ki je šele v 27. letu svoje starosti, še večkrat priliko, izvršiti kako delo v domovini. — Dr. B.

— **Joško Kaš t.** V soboto popoldne je bil prepeljan pri železniški negodi med Savo in Zagorjem poneprečeni strojevodja Joško Kaš v Maribor. Sprevod na kolodvor je šel od deželne bolnišnice mimo pošte in po Dunajski cesti. Udeležba je bila naravnost veliksana. Vencev je bilo dvajset. Na kolodvoru sta govorila socialna demokrata Kopač in Fink z Trsta, pevski zbor »Vzajemnosti« pa je zapel žalostinke pred bolnišnico in na kolodvoru. V Mariboru je bil pogreb včeraj popoldne. — O pokopniku se nam piše iz Vojnika pri Celju. Vrl Joško Kaš, čegar tragična, a junška smrt pri železniški nesreči ob Savi je pretresla sleherni srce, se je rodil tukaj dne 4. marca 1873. Njegov oče, sedlar in krčmar Martin, je bil brat predlanskim umrlega znanega slovenskega pisatelja c. in kr. stotnika lgo Kaša. Mladi Joško je obiskoval tukajšnje šole ter se tu v trgu izučil ključavničarstva. Ko se je izučil in odslužil vojaška leta, se je nastanil v Mariboru ter postal sčasoma strojevodja. Rad pa je prihajal domu obiskovat svoje ljube znanke in kraje. Bil je ljubezniv dečko, blag in vrl mladenci in mož. Njegovi prijatelji in znanci ga bodo ohranili v prijaznem, oni, katerim je s svojo smrtjo rešil življenje, pa v hvaležnem spominu!

— **Gozdni požar v Iški.** V nedeljo, dne 9. februarja okoli 2. popoldne je zbruhnil na vzhodnem pobočju po svojih prirodnih krasotah široko znane gorske zajeze »Iška«, nedaleč od »Vrbice«, talni požar, ki se je v kratkem času razširil na površino skoro dveh in pol ha. gozda. Požar je uničil skoro vse drevice, ki je stalo na tem prostoru, vsled česar bo treba vse nanovo obsaditi. Poškodovani gozd je last graščine Turjak, katero zadene s tem zelo občutna škoda. Ta gozd ima namreč značaj varstvenega gozda in se je po mnogih neuspehih v teku dolgih let vzgojil. — Požar so najbrže zanetili hribolazci, ki so prišli nekako ob času požara v vas Kravovo peč pri Robu. Ker so nekateri

gospodje od one družbe poznani, se bo dognala istinitost tega domnevanja pred pristojno oblastjo. Ob tej priliki je treba opozoriti hribolazce posameznike, posebno pa družstva, naj vplivajo na svoje člane, da bodo pri svojih izletih po strmih, visokih, suho travo prepreženih pobočjih s solnčno lego ravno sedaj proti spomladni s porabo ognja, kar najbolj mogoče previdni. Malenkostna neprevidnost utegne imeti nedogledne posledice; marsikak uspeh dolgoletnega dela se vsled lahkomišelnosti posameznika uniči. Nikdo ne odreka v tesnobi med mestnim zidovjem živčemu človeku užitka, ki ga nudi narava posebno v svoji divji krasi; nasprotno pa pričakuje, bodisi kmetovalec ali gozdar, da se izletniki skrbno varujejo, poškodovati njihovih, s težkimi žrtvami po mnogem trudu komaj uspelih nasadov. Ljudje, ki v tem oziru brezvestno ravnaajo, dosežejo s svojim postopanjem poleg zaslužene kazni še nadalje, da se gozdarji in kmetovalci hribolazce boje kot prvih zemlje-kulturnih škodljivcev. Taki ljudje so krivi, da se morajo za hribolazce zapirati tako krasni kraji, kakor je Iška. Gozdno oskrbnišvo turjaške graščine je z ozirom na opisani slučaj odredilo, da se za nadalje dovoli izletnikom poset Iške le, če so se isti prigrasili prej pri graščinskih varstvenih organih. Sicer pa ostane vstop na graščinska posestva v Iški strogo prepovedan. — G.

— **Požar v Predolah.** V nedeljo popoldne je bilo gasilno društvo v Grosupljem telefonično pozvano na pomoč v Predole. Hitelo je takoj na lice mesta, a se je požar že omejil. Zgorel je posestniku Janezu Nučiču pod in svinjak. Gospodar je bil tako prijeten, da je rekel, da ni treba gasiti — češ škoda je vode. Bomo že sami pogasili s prstjo in gnojem. Zavežal je 4letni sinček imenovanega. Škode je do 1860 kron.

— **Požar na Polici.** Dne 14. t. m. je gorelo na Polici pri Višnji gori. Pogorela sta dva posestnika, zgorelo je šest poslonij in sicer posestniku Jože Burgariju št. 17 in Antonu Tomažiču št. 18. Prvi ima škode 5200 K, zavarovan je bil komaj za 800 K, drugi je oškodovan za 6500 K, a je zavarovan za 1000 K. Kako je nastal ogenj — se ne ve — najbrže so zažgali otroci. Na lice mesta je prihitelo takoj gasilno društvo iz Grosuplje z dvema brigadnicama, katero je pridno gasilo. Ko se je ogenj popolnoma omejil — je pustilo društvo eno brigado na pogorišču, ker Poličani še nimajo nobene brigadne. Menda li bi ta požar izmodril, da bodo napravili prepotrebno gasilno društvo. Pri požaru se je poškodovala kočarica Urša Jančar. Padel je nanjo obok ter jo poškodoval na glavi in ji zlomil ključno kost.

— **Oskrba bolnika iz kočevskega premožekona.** Ta teden ponesrečil se je neki strinik v promokuonu: velik kos premoga strl mu je noge v gležnju. Mož je hotel v ljubljansko bolnišnico; oskrbnik Stöckl bil je na mnenja, da bi bilo to za bratsko skladnico predrago ter da naj se zdravi v kočevski bolnišnici. Štirje delavci prenesli so obvezanega strojnika tja, položili ga na postello, vrgli odeje čezenj ter odšli, ko mu je eden dal še čašo vode. To je bilo okrog šeste ure zvečer. Druga dne opoldne obišče ga znanec ter ima kaj videti: po stopnicah in v sobo teče voda iz vodovoda, soha nezakurjena. Do tedaj se za nanesrečnega nihče ni zmenil: vkljub težko poškodovani nogi vstal je mož sam ter si prinesel iz sosednih posteli odeje. Potrebo je opravil v umivalnik, ki je bil na mizi poleg postelje, jedi in pižaje tekem teh 18 ur ni dobil. Oskrbnik je pozabil usmiljenkam v sirotišnici, katere imajo bolnišnico oskrbovati o bolniku sporočiti. Poslednji se ga hode gotovo s hvaležnostjo spominjal.

— **K železniški nesreči med Savo in Zagorjem.** Vožnja po železnici od postaje Save do Zidanega mosta je zelo nevarna, človeka obhaja strah in groza pod velikanskimi pečnami, ki tu proti nebu štrlijo in progo ogrožajo. Sicer drži zemlja skale z vso močjo nase in le pirsiljena od mraza je sem pa kje spusti. Vsled jesenskega deževja je namreč zemlja večkrat vsa premočena in dasi jo solnce in veter rušita, prihaja na obronkih gorovja mokrota od zgoraj navzdol, kjer se ob skalovju ustavlja. Kedar pa zima pritise, ta mokrota zmrzne in zemlja napne, ker led potrebuje več prostora nego voda; to je veliksanska prirodna sila, s katero se voda v led spreminja, drevje in tudi skalovje poka. Zemljina mokrota se med spreminjo v led takisto razteza s tako močjo, da skale od sebe odrija. Spomladi, ko se sneg taja, se raztopi tudi ta led, voda se zgubi, med zemljo in skalo pa ostane špranja, prelajna zveza je zrahljana. Drugo zimo se špranja z vodo napolni, ki v led spremenjena, skalo še bolj od zemlje proč porine. Ako ne sledečo, pa kako drugo spomlad zgubi skala svoje

trdno stališče in zdrči vsled lastne teže v dolino. To se je na tej progi že večkrat zgodilo in se bo še, dokler je kaj skal na nadvisočnih gorovju. Koliko bolj varno bi se bila železnica speljala ob Dunajski cesti in ne odcepila v Celju v gorovje, kjer je stala toliko dela in denarja. Zastran zveze z Zagrebom in dovažanja premoga iz Zagorja in Trbovelj bi se bilo dalo drugače ukreniti.

— **Kinematograf »Ideal«.** Samo danes še se vidi krasna pretresujoča tragedija »Oče« z najslovitejšim tragedom Zaccanijem v glavni vlogi. — Jako krasne, vlezanimive slike, nedosežna, napeto pozornost od začetka do konca vzbujajoča igra. Tudi ostale točke sporeda so prvovrstne. Jutri nov spored z veseloigro »Dolarska princesa«.

— **V mestni klavnic** so od 2. do 9. februarja zaklali 63 volov, 4 bike, 8 krav, 202 prašiča, 123 telet, 2 koštruna in 5 kozličev. Vpeljali pa so v tem času 300 kg mesa, 1 zaklano govejo živino, 22 zaklanih telet in 6 zaklanih prašičev.

— **S ceste.** V soboto popoldne sta se pešcu - alpincu Zmitku splašila vprežena konja in dirjala od domobranske vojašnice do hiše št. 69 na Poljanski cesti, kjer imajo tri vojaški hlev. Tu sta zavila na dvorišče in zadela z vozom v neko drevo s tako silo, da sta ga s koreninami izruvala. Zmitke je pri tem padel z voza in pri padcu zadobil na glavi in znotranje težke poškodbe. Prepeljali so ga nato v vojašnično hišno bolnišnico (Marodezimmer). — Istega dne je po Kolodvorski ulici neki vojaški sluga peljal z ročnim vozičkom premog. Nasproti mu pride z vpreženima konjema neki nekoliko okajen hlapec, ki je zadel, kljub opominu, da naj pazi, v vojakov voziček in mu kolesi popolnoma zdrobil. — Istega popoldneva je posestnik Jožef Svetek iz Sostrega pred Katoliško bukvarno z vpreženim vozom zadel in podrl 58letnega posestnika Ivana Lukanca iz Sv. Križa pri Kamniku, kateri je zadobil pri padcu na glavi tako močne poškodbe, da so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v deželno bolnišnico. V soboto zvečer je hlapec Ivan Zupanc na Bleiweisovi cesti obračal tovorni voz ter z njim zadel v plinov kandelaber, katerega je prelomil in s tem napravil plinarni 120 K škode. — Istega večera je v Bohoričevi ulici Seravallijevemu delavcu Jakobu Del Fabro spodrsnilo, pri čemur je padel ter si zlomil v členku levo nogo. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

— **Nagla smrt.** Ko je šla v soboto okoli polu 6. zvečer žena bivšega sečiškega sluga Benedikta Komana, roj. 12. sučca 1870. v Vižmarjih ter pristojnega v Ljubljano, iz stanovanja na vrtu deželne bolnišnice na dvorišče in pustila moža v postelji. Ie ta, ko se je žena čez nekaj minut vrnila nazaj, ležal na obrazu na tleh, nad njim pa je bila mlaka krvi. Takol na lice mesta poklicani inspeksijski zdravnik ga je skušal še spraviti k življenju, a ni bilo več mogoče. Podlegel je brčkone božjasti, kateri je bil zadnje čase podvržen. Prenesi so ga v bolnišnično mrtvašnico. Pokojnik je zapustil vdovo in štiri nepreskrbljene otroke.

— **Prinoročljiv hlapec.** V soboto popoldne je prišel k »Urbanču« na Posavju neki mlad, delavsko oblečen človek, ki se je ponudil za hlapca in bil tudi sprejet. Popoldne je pa prosil, če sme zapreči konja, da gre po kovčeg, kar so mu dovolili. Dosedal pa ni nazaj niti hlapca niti konja z vozom in kovčegom. Kam je šel po »kovčegu«, še ni znano in naj ga, ako bi utegnil konia in voz kje prodajati, takol izroče varnostni oblasti.

— **Žepna tatvina.** V soboto popoldne je bilo na južnem kolodvoru pred vstopom v vlak zasehnici Mariji Sohotkičovičevi iz Maribora iz žepa ukradena črna denarnica, v kateri je imela okoli 22 K denarja, dva poštna potrdila, zastavni list, na katerem je bila zastavljena v mariborski zastavljalnici srebrna žepna ura in vozni listek od Ljubljane do Maribora. Ni pa izključeno, da bi oškodovanka ne bila denarnice tudi izgubila.

— **Pobegnili** je 15. t. m. 15letni dijak Stanko Starkel. Dečko je bolj majhne postave, črnih las, temnih oči, ima dobre zobe, oblečen je v živo obleko, dokolenske hlače, ima zelenkasto siv klobuk in temnosivo pelerino. Domneva se, da je odšel proti Štajerskem. Kjer bi se pojavil, naj ga pridrže in o tem obvestijo mestno policijo ljubljansko.

— **Ogenj v kleti.** Danes jutraj so se v Unionu v kleti vnela drva, ki so bila zložena blizu peči za centralno kurjavo. Ogenj sta še pravočasno opazila strojnik in kurjač ter poklicala požarno brambo, ker ga sama nista mogla pogasiti.

— **Izgubila** je delavčeva žena Katarina Baragatova rjavkasto bluzo. — Zasebnica g. Marija Grašičeva je izgubila zlato ovratno verižico. — Šolska učenka Vlasta Magoličeva je izgubila srebrni rožni venec. — Šolski učenec Marijan Felic je izgubil

bibrov ovratnik. — Zasebnik Maks Karbi je izgubil listino s 23 K denarja. — Učenka Irma Logarjeva je izgubila rjav mufl. — Stenografinja Marija Kerže je izgubila zlat prstan z rdečim kamnom.

Polajanko izsleden na nizozemskem parniku »Vaderland«; radi aretacije vse ukrenjeno.

Kakor smo že poročali, je knjigovodja pri Zadržni zvezi Ivan Polajanko dne 3. t. m. dvignil s čekom na zadržno ime 40.000 K in s svojo ženo pobegnil. Polajanko je goljufijo zelo premeteno izpeljal in je to imel v načrtu že dlje časa, kar se sodi iz tega, da je že dne 10. decembra vzel pri magistratu zase in za svojo ženo potni list za inozemstvo. Predno je dvignil — drugi denar, kakor znano dvignil je že dne 25. januarja 40.000 K pri Jadranski banki, a jih je zdelo vložil nazaj, — je vzel tri dni dopusta in pripovedoval pri vzgojiteljih svoje žene, da bode ta šla nekoliko proti Balkanu. Ko je potekel dopust in bi imel Polajanko dne 6. t. m. nastopiti službo, pa ga ni bilo, se je zdelo vodstvu to sumljivo in pri preiskavi zadeve prišlo na goljufijo. Ko je bila še istega dne okoli 5. ure popoldne podana pri ljubljanski mestni policiji ovadba, je ta takoj začela z najobširnejšo akcijo. Najprvo se j brzojavnim potom o'rnila na vsa tu in inozemska oblašva, zlasti pomorska obrežja, kamor je bilo misliti, da se bode odpeljal, nato je začela pa pismeno akcijo. Ničmanj, kakor 2000 tiralice se je poslalo na policijska oblašva raznih držav in na avstrijske konzulate itd., kar je imelo kakor bomo videli pozneje, res zaželen uspeh. Ker je imel pa Polajanko od pobeza do ovadbe polne tri dni predstva, je bilo zasledovanje vsled tega zelo oteškočeno.

Do včeraj zvečer trajajoče potire so dognale sledeče: Ko je Polajanko denar imel v rokah, si je nabavil belo potno košaro, v katero si je oskrbel za pot vse potrebno in jo dal po postreščku L. peljati na južni kolodvor, odkoder se je dne 3. t. m. t. j. v ponedeljek ob 12. uri ponoči odpeljal z ženo v drugem razredu z brzovlakom na Dunaj. Dognalo se je, da ima pletenica, katero je oddal kot prtljago, št. 302 in da tehta 58 kg, kar se je hrzlojavilo c. kr. dunajskemu policijskemu ravnatelstvu. Le-ta je dognala, da sta bila na Dunaju na pustni torek, zvečer sta pa naiela avtomobil, na katerega sta naložila na južnem kolodvoru košaro, katero sta pustila v garderobi podnevi, ter se odpeljala na zapadni kolodvor. Pri tem je Polajnkovi ženi spodrsnil jeziček in je vprašala soferja, ako iu še pravočasno pripelje do vlaka, ki gre v Linc ob 8. uri 40 min. zvečer. Tudi postreščka je to vprašala, brčkone, da bi zmešala sled. Nato sta se dne 5. t. m. popoldne pojavila na kolodvoru v Ulmu, kjer ju je, to se pravi Polajinka samega, žene ni bilo zraven, železniški uslužbenec Blessing, ki je imel opraviti z usodno, 58 kg težko pletenico, po sliki, ki se je bila poslala za njima, dobro spoznal.

Polajanko je imel, ko je izročal uslužbencu pletenico, dva vozna listka za brzovlak, s katerima sta se še istega dne ob 10. uri 48 min. popoldne odpeljala v Stuttgart. Tam sta bila do 8. t. m. in bi se bila gotovo že kje preje vkrcala, a sta imela smolo. Oba sta bila bolna in obolelih oseb ne sprejme noben parnik. Zato sta se v Stuttgartu hotila k nekemu zdravniku zdraviti in ko sta okrevale, je Polajanko naložil v neki banki 4000 kron, katere je že mestni policijski urad v Stuttgartu zaplenil, sta se odpeljala proti Hamburgu, kamor sta prišla dne 12. t. m. Od tam sta se napotila v Dover in se dne 16. t. m. to je včeraj vkrcala na parnik parobrodne družbe Red Star Line v Antverpnu v »Vaderlanda«, v kajiti št. 6, ki pride dne 26. t. m. v New York, kjer so o njunem prihodu že obveščeni v svrhu primerno prijaznega sprejema. Kakor je razvidno, jima je bila policija vedno za petami, in je, da že nista v Evropi prišla v roko pravice, pripisovati deloma dejstvu, da sta imela tri dni predstva, deloma pa tudi njuni premetenosti. Kakor znano, bil je Polajanko v neki izseljalni pisarni dlje časa zaposlen ter se v izseljalnih zadevah prav dobro spozna. Rekel je celo nekemu prijatelju, da njega ne bodo dobili, če bi kaj naredil. Kakor je videti, mu pa to nič ni pomagalo in ni zadosti »dobro naredil«. Zadevo glede izročitve in nadaljne obravnave ima sedaj c. kr. deželno sodišče. Vloga, katero so tu igrale inozemske policijske oblasti, pa ni prav jasna. Dvojice niso prejele ne v Hamburgu, kjer sta bila 12. t. m., ne v Calaisu ali v kakem drugem zapadno evropskem pristanišču povodom prepeljave v Dover

na Angleško in končno ne v Dovru samem pri vkrcanju, dasi so bila vsa tozadevna oblašva pravočasno brzojavno in pismeno obveščena. Sklepalo bi se lahko iz tega, da postopanje inozemskih policijskih oblaštnij morda ni bilo v tem slučaju tako intenzivno, kakor bi bilo za uspeh želeti.

Narodna obramba.

— **Zahvala.** Podpisani se najvrljudneje zahvaljuje v imenu naše visokocjenjene in prekoristne družbe sv. Cirila in Metoda cenjenim, zavednim in zvestim gg. posetnikom naše veselice v grand hotelu »Triglav«, ki so donesli domu na oltar nad 350 K kosmatih dohodkov. Nadalje se mi je tudi zahvaliti našemu županu gosp. Francu Arhu, obč. svet. Jakobu Prežljnu in Janezu Mencingerju (kmetu), kakor tudi preč. gosp. kaplana, katera četvorica nas je tudi posetila 10 minut pred 12. uro (polnočjo) z laskavim pozdravom. — Torej ponavljam še enkrat: bog povrni stoterokrat vse dobro onim, ki so nas podkrepili v narodnih težavah. — Grobotek, predsednik.

Društvena naznanila.

— **»Domovini«** so darovali: mesar Dolničar 5 K; dr. Fetič - Frankheim 3 K, ki jih je prejel za izkazano uslugo in obrtno pomožno društvo v Ljubljani, 30 K. — Vsem darovalcem najpristnejša zahvala.

— **»Domovini«** so plačevali v preteklem tečaju za opoldansko in večerjo hrano gospa županja Franja dr. Tavčarjeva in gospa Vera dr. Šlajmerjeva, vsaka za enega dijaka in gosp. dr. Danilo Majaron za dva dijaka. — Naj bi se našlo več tako požrtvovalnih podprateljev revnega dijaštva. »Domovini« bi potem lahko preskrbovala veliko večje število revnih dijakov z opoldansko in večerjo hrano.

— **Žensko telovadno društvo v Ljubljani** naznanja svojim članicam, da se vrši 13. redni občni zbor v petek, dne 21. februarja ob 5. popoldne v licejski telovadnici z naslednjim dnevnim redom: Nagovor starostke, poročila tajnice, blagajničarke in načelnice, volitev odbora ter slučajnosti.

— **Novomeška sokolska župa** ima svoj občni zbor v nedeljo, dne 23. februarja t. l. ob pol 12. popoldne v sokolski telovadnici v Novem mestu z običajnim dnevnim redom.

Prosveta.

— **Iz gledališke pisarne.** Jutri v torek (za abonente nepar) se prvič v sezoni uprizori pri nas tako zelo priljubljena opereta »Grof luksemburški« z g. Ljubišo Ličičem iz Trsta kot gostom. Kapelnik g. Niko Štritof. Gosp. Lj. Ličič si je prošle sezone kot prvi operetni tenor ljubljanskega slovenskega gledališča med občinstvom pridobil toliko simpatij, da je vest o njegovem gostovanju vzbudila splošno pozornost in da si je veliko število njegovih častilcev takol dalo rezervirati prostore. Torej se je za jutri in za četrtek, ko se »Grof luksemburški« ponovi za par - abonente, nadejati izredno velikega poseta. — V sredo zvečer se izven vsakršnega abonementa kot kronska predstava prvič ponovi Schwayerjeva drama mladega dijaka »Red iz npravnosti« z g. Šestom z Dunaja v vlogi Feliksa, ki se je prvič v sezoni z zelo lepim uspehom uprizorila snoči.

— **»Madame Butterfly«.** Puccinijeva svetovnoznana mojsterska opera, se je prošle soboto zvečer prvič ponovila pred domalega razprodano hišo in še boljše nego prvič izvedena, pri občinstvu vnovič izzvala najtoplejšo pohvalo. Priljubljena opera pride v kratkem zopet na oder.

— **Slovensko gledališče.** »Red iz npravnosti«. Spisal Adolf Schwayer. Spomini na lastno nezrelost mišljenja in ravnanja srednješolskih let nam delajo snov te dijaške tragedije nevažno in neresno in zato tudi ne tragično učinkujočo. Pa to je nekritično stališče. Iz kritičnega vidika je reči, da je bil avtor, ki je zgradil to snov v štirih skupinah, nekritičen. Ohlapnost logike, ki plete slabotna dejanja z njih težkimi posledicami, nam za to jamči. Poslušajmo! Feliks Uller, petošolec, ima, kakor se reče, trde starše in nerodne profesorje. Eden izmed zadnjih ga vzame zaradi privatnih vzrokov na piko. Kmalu dobi povod, da ga lahko zapiše v razrednico. Pomagata mu pri ostrenju tega postopanja dva odličnjaka in sošolca Ullerjeva, ki v svoji vni za profesorja lažeta. Fant dobi slab red iz npravnosti. Tekom teh dogodkov izvemo tudi, da je učencev oče strog in brezsrčen in da je tudi z materjo narobe: že dvajset let, kar je poročena, je nesrečna. To pove Feliks teta Erna in on — petošolec — ji pogleda v oči. — Tudi materi pogleda v oči — in razume! Prosi jo, naj mu bo vsaj zdaj

New-York, 17. februarja. Taft je izjavil da bodo zavzele Zedinjene države povodom vstaje v Mehiki podobno stališče, kakršno so zavzele povodom boksarske vstaje. Ameriške čete bodo pač prekoračile mejo tako edino le v varstvo ameriških meščanov. Tudi dejstvo da je bilo umorjenih nekaj ameriških državljanov še ne upravičuje napovedi vojne. V slučaju pa, da bi bila pretrgana zveza z Mehiko, bode morale Zedinjene države pomnožiti obsejne čete in poslati večje vojaške oddelke tudi v Mehiko in sicer zato, da vzdržuje stalno zvezo med državama.

Izpred sodišča.

Iz Novega mesta se nam piše 13. t. m. Danes se je pri tukajšnjem vzklicnem sodiščem vršila razprava o aferi, ki se je v noči 19. junija pr. l. doigrala med Slovenci in Nemci v kavarni v Črnomlju. Iz ogromnega akta posnamemo sledeči dejanski položaj: Pri železniško-gradbenem podjetju Lončarič je med drugim Nemci nastavljen tudi gradbeni vodja Avgustin Urschitz. V noči dne 17. junija p. l. je Urschitz s svojo ženo v družbi tudi nekaterih Slovencev (med njimi tudi dr. Peganov brat) se del v edini črnomaljski kavarni. V kuhinji te kavarne je bila slovenska družba domačinov, med njimi prvi Ivan Malnarič, krojač, ki je bil že pred Urschitzem v kavarni in kakor pravi zatrjuje, tudi zelo vinjen. Nastal je prepir baje radi igralnih kart, ki so jih zahtevali gostje tam v kuhinji in tu v posebni sobi, kjer je sedela Urschitzeva družba. Malnarič je ujezilo, da je natakarka hotela glede kart prezreti njegovo družbo in je to svojo nevoljo kazal s tem, da je hodil semtertja iz kuhinje do Urschitzeve družbe. Kakor Urschitz trdi, je Malnarič ali kdo izmed njegove družbe v kuhinji začel razbijati na vratih, blizu katerih je sedel Urschitz. To je tega razjezilo in hotel napraviti mir, je odprl vrata in vstopil v kuhinjo.

Med tem so v kavarno prišli tudi domačini Stanko in Karl Jerman, Fr. Schweiger ter Franc Zupančič.

Ko je Urschitz stopil na prag kuhinje, je naletel na enega Jermanov in le-tega prijel ter sunil od sebe proč. To pa se je domačinom zdelo preveč. Oba Jermana se spravi nad Urschitz, ga podereta na tla in pri tem seveda mu nista dala poljubov, ker pravi izpovedo, da je Urschitz krvavel.

Izkušnja učila se tako vojska najbolj konča, če se ne vmešavajo vmes tudi ženske. Tudi ta afera bi se bila tako potlačila. Toda takoj za Urschitzem napadom je prišla za njim tudi njegova žena. In ta je odločila, da je kavarniška afera postala predmet dolgotrajnih razprav, katerim tudi z današnjo že drugo vzklicno razpravo še ne bo konec. Urschitzova ni mogla molčati, na tudi ne rok križem držati. Po izpovedi pravi Gelter, je Urschitzeva žena domaćine opozvala z »windische Hunde«. Malnarič je na to psovko prvi reagiral, vzel česar je med Slovenci nastalo složno ogorčenje. Urschitzova na je tudi vrgla dva kozarca proti Jermanovim. Ona trdi, da jih je vrgla le v posodo z vodo. V izpovedi je voljske, je nekdo še šino v steni razbil. Eden Jermanov na je Urschitzovo omikano ženo prijel za roko ter ji prizadejal lahko poskodb. Nekdo izmed Urschitzove družbe je poklical še slavno oblobo za javni mir in red. Stvar je prišla do sodbe in seveda pred sodišče.

Pri prvi razpravi v Črnomlju je bil Karl Jerman obsojen na 10 K. a Urschitzeva žena na 30 K zaradi psovke »windische Hunde« in metanja kozarcev. Proti tej razsodbi se je od Urschitzove strani vložila pritožba na tukajšnje vzklicno sodišče. Ta instanca je sodbo prvega sodnika radi nekaterih ničnostnih slučajev razveljavila in postavila celo afero še enkrat pred sodišče in sicer v Metliki. Ker je Urschitzeva žena zatrjevala, da ona ob tisti priliki ni izrekla psovke »windische Hunde«, je vložila tožbo proti nim, ki so to trdili.

Sodišče v Metliki pa je stvar tako razsodilo, da sta bila oba Jermana in Urschitzeva vsi enako kaznovani po 20 K globe. Vsi drugi so bili oproščeni.

Dočim sta bila oba Jermana z razsodbo zadovoljna, sta se oba Urschitzeva zopet pritožila na drugo instanco.

O tej pritožbi je danes razpravljalo vzklicno sodišče. K obravnavi je prišel pritožitelj Urschitz s svojim zastopnikom dr. Luschinom iz dr. Ambroschitzove pisarne. Malnarič pa je zastopal dr. Ivanetič iz dr. Globevnikove pisarne.

Zanimivo je kako je dr. Ambroschitz substitut zagovarjal psovko »windische Hunde«. Te psovke razen Malnariča ni nihče slišal od slovenske družbe. Tudi Gelterjevi jo je šele Malnarič povedal. Gospa Urschitz je še na licu mesta odločno zanikala, da bi bila to izreka. Možno je le, da bi bila videč svojega moža v krvi, v hipnem razburjenju rabila izraz »Windische«. Ali ta izraz v tem slučaju ni žaljiv. Na Koroškem, kjer je gospa doma, se Slovenci splošno tako nazivljajo. V hipnem razburjenju ona ni mogla drugega izraza rabiti kakor tistega, ki je vsled navade na Koroškem že v njeni krvi vtelesen. Izraz »Windische« pa je tudi historično opravičen. Sam naš presvitli cesar, v katerega imenu se tu razprava vrši in sodi, nosi naslov »Herr der windischen Mark«. To impertinentno argumentiranje je dobro zavrnil dr. Ivanetič v tem smislu, da je res žalostno za Slovence na Koroškem, če kaj takega Nemec sam javno priznava. Ali pri vsem tem bi Urschitzova ne smela pozabiti, da smo v Beli Krajini na slovenskih tleh, kjer mora tak izraz vsak Slovenec žaljivim smatrati. Naslov »Herr der windischen Mark« je v takratni dobi čisto kaj drugega pomenil, kakor danes. Tudi če Urschitzova ni izustila polne psovke »windische Hunde«, zadostuje, česar sama ne izključuje, zaničljivo izrečeni izraz »Windische«.

Po polurnem posvetovanju je predsednik senata, dež. sod. svetnik Zmavec razglasil sledečo razsodbo: Glede vzklica ad 1.: Ta del vzklica se zavrne, ker je dejanski položaj tudi brez izvedenca predlaganih ostalih priči dovolj jasen; ad 2.: vzklicu se ugodi. Stanko Jerman pride še enkrat pred obtožbo pri okr. sodišču v Metliki radi lahke poškodbe pritožiteljice (Urschitzove), ki jo je ranil na roki; ad 3.: vzklic se zavrne z ozirom na to, da se je vzklicu pod 2. ugodilo (nričevanje Peganov); ad 4.: vzklicu se deloma ugodi, namreč ga. Urschitz se obsodi le zaradi po priči Gelter potrjene psovke »windische Hunde« na 10 K globe. Onrosti pa se od obtožbe, da bi bila gospa namenoma vrgla kozarca proti Jermanikoma, če jih je tudi vrgla, starija je to z ozirom na kritičen položaj njenega soproga le v silobranu; ad 5.: vzklic se zavrne, potrdi opravičena razsodba proti Schweigerju, Malnariču, Zupančiču in dr., ker senat smatra za dokazano, da je ga. Urschitz res izustila tudi inkrim. psovko »Windische Hunde«, ravno tako je udi senat prepričan, da je takrat vrgla kozarce, seveda je to storila v silobranu, torej po nji vsled tega obtoženi niso napram orožnikom in oblastim neresnično iznovedali; ad 6.: vzklic Avgustina Urschitz se zavrne (njemu se je zdel kazni Jermanovih prenizka), ker tudi senat smatra, da je kazni okrajnega sodišča v Metliki dejanju in razmeram primerna. V razlogih tega zelo kompliciranega vzklica (javna in zasebne obtožbe) se k točki ad 1. vzklica še navaja, da je ta del kavarniške afere nač stvar javnega obtožitelja in ne Zofije Urschitz kot zasebne obtožiteljice. Vzklicatelja sta torej dosegla: znižanje kazni od 20 na 10 K za Zofijo Urschitz in še enkratno razpravo glede Stanko Jermana, ker je obtožitellico

na roki ranil. Nista pa dosegla glavno za kar se je njima šlo: večjo kazni za oba Jermana, ki sta Urschitz pretepla ter da ga. Urschitz ni res izustila psovke »windische Hunde«.

Razprava se je končala šele ob 1. popoldne. Toda konec te dolgotrajne slovensko-nemške vojne v Beli Krajini še le pride. Katoliško-narodnemu pravašu Lončariču pa čestitamo, da vlača v Belo Krajino ljudi, ki psujejo Slovence z »windische Hunde«.

Gospodarstvo.

— Kozje: Veliki živinski in kramarski sejm se vrši dne 24. februarja t. l. v Kozjem. Sejmarije se opozarjajo na novo mestno tehniko, katera bo ta dan brezplačno na razpolago. Vstop v sejmishče za živino je vstopnine prost. Ker je pričakovati ogromno število lepe živine, se kupci vljudno vabijo.

Trško županstvo.

Darila.

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so v času od 8. januarja do 13. februarja 1913 darovali: Po 50 kion: Zaloga »Dijaških vžgalic« po g. Ed. Kavčiču, trg. v Ljubljani; po 20 K: okrajna posojilnica v Krškem in dr. Janko Babnik, min. svetnik na Dunaju; po 15 K: učiteljski zbor gimnazije v Kranju; po 10 K: dr. Ivo Šubelj, sekcijski svetnik in dr. Josip Serbec, profesor, oba na Dunaju; dr. Josip Globevnik, odvetnik v Novem mestu; dr. Valentin Krisper, odvetnik v Ljubljani; gđ. E. Knez na Dunaju; dr. Gvidon Srebre, odvetnik v Brezicah; dr. Aleksander Fatur, žel. komisar v Trstu; Jakob Volk, zasebni uradnik na Dunaju; dr. M. Murko, profesor na vseučilišču v Gradcu; Peter Zink, okrajni sodnik v Trstu in posojilnica v Framu; 8 K: M. Mladič na Dunaju; po 5 K: Ivan Fortuna v Zatični; dr. M. Truden, em. odvetnik na Dunaju; dr. Albin Poznik, c. kr. notar v Rudolfovcu; I. Liessounig, c. kr. šolski svetnik v Gradcu; notar Dedič v Celju; dr. Josin Kušar, odvetnik v Kranju; dr. Matija Lavrenčič v Komnu in dr. Edvard Šerko, zdravnik na Vranskem; 4 K: Evsebij Hrašovec, nadrevident Južne železnice na Dunaju; 3 K: Ivan Pušar, strojevodja v Spodnji Šiški; po 2 K: F. Nemec v Nabrežini (dvakrat po 2 K) in F. Wisian, izdelovalec voz v Ljubljani. Skupaj 276 K. — Društveni odbor se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje in prosi za nove darove na naslov blaginika: dr. Stanko Lapaine, dv. in sodni odvetnik na Dunaju I. Bräunerstrasse 10.

Danšni list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Lilijskomlečno milo s konjičkom

Bergmanna & Co., Dölln n. L.

ostane prejkosle nedosežno po svojem učinku proti pegam, dalje neupljivo za racionalno negovanje kože in lepote, kar potrjujejo vsak dan prihajajoča priznana pisma. Dobiva se po h po lekarnah, drogerijah, parfumerijskih trgovinah itd. Iztotako se obnaša Bergmanna lilijna krema »Manera« čudovito za ohranitev nežnih damskih rok; v lončkih po 70 vinarjev povsod.

Meteorološko poročilo.

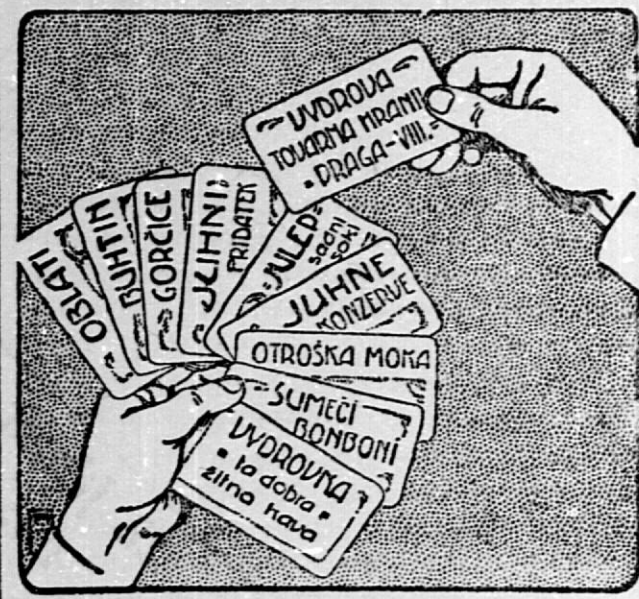
Februar:	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
15.	2. pop. 740.2	0.5	moč. svzh.	jasno	
„	9. zv. 741.2	-3.8	sr. jvzh.	„	
16.	7. zj. 739.2	-7.9	sr. svzh.	„	
„	2. pop. 737.3	0.2	p. m. svzh.	del. o. lač.	
„	9. zv. 737.9	-3.8	st. svzh.	jasno	
17.	7. zj. 737.0	-7.9	sr. vsvzh.	„	

Srednja predvčerašna temperatura -2.4°, norm. 0.2° in včerašna -3.8°, norm. -0.1°. Padavina v 24 urah 0.0 mm in 0.0 mm

Odda se topo meblovana 611

velika mesečna soba

s posebnim vhodom, enemu ali dvema gospodom ali dvema gospodičnima. S hrano ali brez nje. Soba je takoj na razpolago. Poljanska cesta št. 41, I. nadstir.

Ad št. 6394/1912.

658

Prodaja lesa.

V državnih gozdih Ilovca in Radeče-Bela peč (Gorenjsko) se prodaja v izdelanem stanju na kraju posekanja

okoli 6970 m³ mehkega lesa za na žago in
» 4160 m³ celuloznega lesa.

Ponudbe so vložiti do najkasneje 10. marca 1913 ob 12 opoldne in sicer za državni gozd Ilovca pri c. kr. gozdnem in domskem oskrbništvu v Boh. Bistrici, za državne gozde Radeče-Bela peč pri c. kr. gozdnem in domskem oskrbništvu v Beli peči, kjer se dobe tudi natančnejša pojasnila in kupni pogoji.

C. kr. gozdno in domsko ravnateljstvo v Gorici,
dne 12. februarja 1913

A 312/12/12

660

Prostovoljna sodnijska dražba hišnega poslopja z vrtom v Ormožu.

C. kr. okrajna sodnija v Ormožu bo vsled prošnje mld. otrok po umrlem dr. Juriju Kristan prodala na javni dražbi zemljišče vl. št. 66 d. o. Friedau, obtočje iz s. avbne parcele št. 42 v izmeri 1 a 94 m², s hišnim poslopjem (obstoječim iz 6 sob, 2 kuhinj, 2 kleti in postranskih prostorov, 3 drvarnic), potem iz vrtnih parcel št. 54 in 55 v skupni izmeri 12 a 41 m², lep vrt z več ko 60 sadnimi drevesi po določeni izključni ceni za 6000 K; kupec mora razum tega prevzeti zemljejnizne dolgove v sedanjem ostanku po 15075 K. D. a. ž. se vrši

dne 22. februarja 1913 predpoldne ob 11. uri

pri c. kr. okrajni sodniji v Ormožu v sobi št. 7.

Ponudbe pod izključno ceno se ne sprejemajo.

Na tem zemljišču zavarovane pravice upnikov ostanejo dotičnikom ne glede na prodajno ceno pridržane.

Kupninski ostanek se mora položiti pri c. kr. okrajni sodniji v Ormožu.

Prodajalci si pridržajo odobritev prodaje za 8 dni po podelitvi domika.

Dražbeni pogoji se lahko pri podpisani sodniji v sobi št. 9. vpogledajo.

C. kr. okrajna sodnija v Ormožu, oddelek I.,
dne 10. februarja 1913.

Št. 3422.

634

RAZPIS.

Za zgradbo kapnice

z vsebino 250 m³ v vasi Smerje, pol. okraj Postojna na 14.287.44 K proračunjena dela in dobave se bodo oddala potom javne ponudbene obravnave. Pismene, vsa dela zapadajoče ponudbe z napovedjo enotnih cen prarčuna naj se predložijo

do 8. marca 1913 ob 12. opoldne podpisanemu dež. odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatene z napisom: »Ponudba za prevzeto gradbo kapnice v vasi Smerje«.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5%, stavbnih stroškov v gotovini ali pa v kupilnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji se dobe pri deželnem stavbnem uradu za znesek 1.50 K.

Deželni odbor kranjski v Ljubljani,
dne 12. februarja 1913.

Zahvala.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom tužno vest, da je Vsega-mogočnemu dopuščlo poklicati našo iskrenoljubljeno soprogo, ozi. mater, hčer, sestro in svakinjo, gospo

Marijo Zurec

trgovčovo soprogo

dne 14. t. m. v 23. letu svoje starosti po dolgi in mučni bolezni danes dopoldan v boljše življenje.

Pogreb nepozabne rajnice bode v soboto dne 15. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Vojni vasi.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v domači župni cerkvi.

Prosi se tihega sožalja!

Črnomelj, dne 15. februarja 1913.

Žalujoči ostali.

Marije Zurec

trgovčovo soprogo

kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu izrekamo vsem najiskrenjejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo vsem dobrih prijateljem rajnice ki so ji na ta ali oni način lajšali dolgoletno trpljenje.

Črnomelj, dne 16. februarja 1913.

Žalujoči ostali.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Starl trg št. 8.

Krasno novosti zimskih oblek in površnikov

in domačega izdelke.

Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez kol kurence.

Najnižje cene.

Solidna postrežba.

Vila

ob lepem sprehajališču, s solnčno lego, se pod ugodnimi pogoji proda. Vprašati je na oestl na Rožnik 41.

Napredaj jo

pet vagonov sena

in sicer 2 vagona sladkega I. vrste in 3 vagona napol sladkega, jako lepega sena pri

Aloziju Smid, veleposesniku, Jurkloster, via Laški trg. Cene po dogovoru. 635

Kavarna

vso noč odprta

LEON
Gostilna

Florijanska ulica št. 6.

N. F. Schaffer

nadzornik c. kr. državne železnice v Beljaku prosi, da se mu doloži 11 škatelj tako izborna učinkujočih 4544

Salmijakovih pastilij

(kašelj lajšajočih, slez razkrajajočih) lekarja PICCOLI v Ljubljani, c. in kr. dvornega založnika, papeževnega dvornega založnika. Ena škatljica 20 v, 11 škatljic 2 K. Naročila po povzetju

ANTON SCHUSTER

Konfekcija

za dame in deklice.
BLUZE.

Modna trgovina

Ljubljana, Stritarjeva ul. 7.

Solidno blago. Nizke cene. Vzorci franco.

Mod. blago

sukno, platno, garniture, preproge, šerpe, rute, pletl itd.

Odda so takoj zračno in pros orno

skladišče

osobito pripravno za mokarje in kolarje. Kje, pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Učenec

za modno trgovino se sprejme.

Ponudbe na poštni predal šte. 92.

Obče priznana na posebni način namočena

polenovka

(Stockfisch)

se vedno dobiva pri trvdki

Jos. Pollak

Sv. Petra cesta šte. 7.

N B Da mi bode mogoče za veliki teden vsem postreči, prosim, da se naročila vsaj en teden blagovolijo rezervirati.

Sladni čaj znamka „Sladin“.

Kri! 50% prihranka in okusen za-
trk, jutila! dosežejo oni, ki na-
mesto kave, čaja, kakao, sladne kave,
pijejo sladni čaj. Ako se ga uporablja
pri dojenčkih namesto moka za otroke,
so otroške bolezni manj nevarne. — Je
za polovico cenejši. Dr. pl Trnkóczyjev
sladni čaj ima ime Sladin in je vedno
bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg za-
voj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po
pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar
Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je
svojih 8 otrok zredil s sladnim čajem.
Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trn-
kóczy: Schönbrunnerstrasse
št. 109, Josefstädterstrasse št.
25, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sak-
strasse št. 4. Priporočljiv zlasti za one,
ki se čutijo bolne in slabe. Za resničnost
tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih
vrtdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sode-
be zaupanja vrednih oseb.

22. februar
1913

Otvoritev

nove

modne in športne trgovine

za gospode in dečke

J. KETTE

Franca Jožefa cesta šte. 3, poleg konf. trgovine Maték & Komp.

Kupujte in zahtevajte edino le

CIRIL in METODOV ČAJ

je najboljši.

Glavna zaloge pri Prvi slov, zalogi čaja in ruma na debelo v Ljubljani, Rožna ulica šte. 41.

Otvoritev obrti.

P. n.

657

Dovoljujem si vljudno naznaniti, da sem otvoril 15. svečana 1913
v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 1

modni salon

za izdelovanje civilnih in uniformskih oblek vsake vrste.

Kot absolvent dunajske modne akademije upam vsem zahtevam zadostiti ter
jamčim za točno in pošteno postrežbo. Za obila naročila se toplo priporočam

z velespoštovanjem

Simon Klimanek,
civilni in uniformski krojač.

Prve vrste

632

644

hotelski avtoomnibus

v najboljšem stanju,

se primeroma jako ceno proda.

Vprašanja pod šifro „Gorica 15.000“
na upravništvo »Slovenskega Naroda«

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

Sprejme se takoj izvežbana blagajničarka

v kavarni „Central“ v Ljubljani.

Kolesarji!

Ako si hočete prihraniti znatnih nepotrebnih izdatkov, tedaj ne
kupite in ne naročite nikjer koles ali kolesarskih potrebščin,
dokler ne poznate naših cen za leto 1913.

Najboljši in najcenejši nakup

pri trvdki

Karel Čamernik & Ko.

Ljubljana, Dunajska cesta šte. 9-12,

špeciialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in po-
sameznimi deli. — Mehanična delavnica in garaža.

Jadranska banka filijalka v Ljubljani

Centrala v Trstu. Filijalka v Dubrovniku, Kotoru, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Šibeniku, Zadru.

Živahna zveza z Ameriko.

Delniška glavnica K 8.000.000.

Nakazila v Ameriko in akreditivi.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje
(rente, zastavna pisma, delnice, srečke
itd.) — Valute in devize. — Promese
k vsem žrebanjem.

Sprejema vloge na hranilne knjižice
ter na žiro in tekoči račun.
Obrestovanje od dne vložitve do dne dviga.
Rentni davek plača banka iz svojega.

Ekompitira: menice, devize in fakture.
— Zavarovanje vredn. papirjev proti
kurzni izgubi. — Revizija žrebanja
srečk brezplačno. — Rembours-kredit.
— Borzna naročila. — Inkaso.